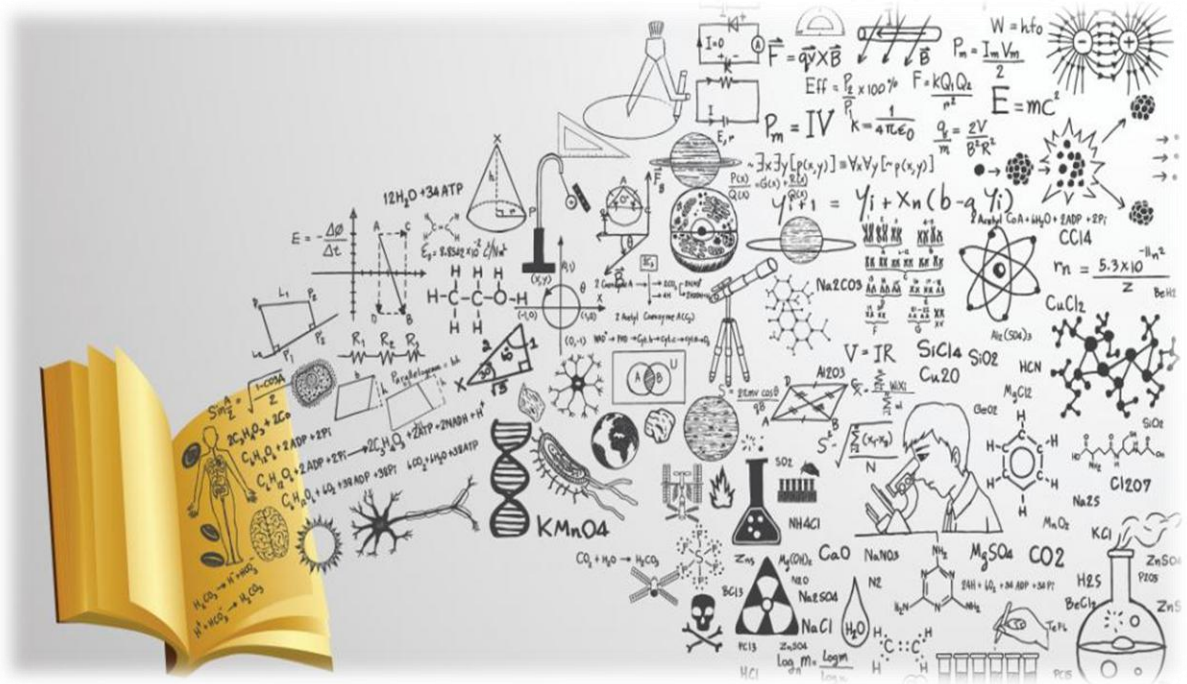

Η διαψευσιμότητα της επιστήμης.

Γράφει ο Ανδρέας Σταλίδης.

Συνεχίζω από το άρθρο της περασμένης εβδομάδας και εφαρμόζω την προκατάληψη της επιβεβαίωσης στον όρο επιστήμη. Μας παραξενεύει συχνά ότι δύο επιστήμονες διαφωνούν μεταξύ τους, ακόμα και όταν πρόκειται για τους «καλύτερους» ειδικούς (τι να σημαίνει άραγε αυτό το γενικής φύσης επίθετο, εν προκειμένω;). Όσο πιο πολύ μας παραξενεύει, τόσο λιγότερο νομίζω ότι έχουμε κατανοήσει τον όρο επιστήμη. Οι διαφωνίες αυτές, βέβαια, δεν άπτονται πραγμάτων που έχουν ήδη γίνει πλήρως αποδεκτά από την επιστημονική κοινότητα.

Για παράδειγμα, δεν θα διαφωνήσουν ποτέ δύο Φυσικοί για την ύπαρξη της βαρύτητας. Ίσως διαφωνήσουν όμως σε άλλα πράγματα περί της βαρύτητας, πχ πώς μεταφέρεται από το ένα σώμα στο άλλο, σε ποια ομάδα δυνάμεων εντάσσεται κοκ. Η ύπαρξή της είναι αποδεκτή. Το να διαφωνούν δεν είναι μόνο αναμενόμενο, αλλά και αναπόσπαστο τμήμα της επιστήμης!

Αν κάτι σίγουρα δεν είναι επιστήμη, είναι αυτό που μας προσφέρει βεβαιότητες. Είναι ακριβώς το αντίθετο. Κινητήριοι μοχλοί της επιστήμης είναι το άγνωστο, η απορία, η ερώτηση, το αβέβαιο. Επιστήμη είναι μία μεθοδολογία ανίχνευσης γνώσεων, η οποία ξεκινά από την παρατήρηση ενός ανερμήνευτου φαινομένου, προχωρά σε μία πιθανή εξήγηση, συνεχίζει με ελέγχους και πειράματα, τα οποία οδηγούν συνήθως σε επιβεβαίωση, διόρθωση ή απόρριψη της θεωρίας. Αυτός ο κύκλος δια-

ψευσιμότητας συνεχίζεται αενάως. Για κάθε τι που απαντά, γεννά κάτι νέο ερώτημα προς μελέτη.

Τοποθετώντας ένα σκορ ως προς το κατά πόσο κάτι είναι επιστήμη, τότε πιθανώς θα εκπλήξω ορισμένους αν πω ότι τα μαθηματικά παίρνουν μάλλον μηδέν! Συνιστούν το ένα άκρο της καθόλου επιστήμης. Δεν υπάρχει κανένας σταθμός από το μονοπάτι της επιστήμης: ούτε παρατήρηση, ούτε θεωρία, ούτε πείραμα, ούτε διάψευση. Πρόκειται απλώς για ένα σύστημα αξιωμάτων, τα οποία με λογική αλληλουχία οδηγούν σε αποδείξεις, οι οποίες εφόσον αποδειχθούν είναι αναμφισβήτητες και καθόλου διαψεύσιμες. Στο άλλο άκρο είναι μάλλον η φυσική, η οποία κατά μία εκδοχή περικλείει όλες τις επιστήμες.

Σε έναν λίγο διαφορετικό άξονα, πάλι τα μαθηματικά βρίσκονται στο ένα άκρο. Τα μαθηματικά είναι πανδότης. Προσφέρουν σε όλες. Στο άλλο άκρο έχουμε την ιατρική, η οποία είναι πανδέκτης. Δέχεται δηλαδή την προσφορά όλων. Σε ένα καινούργιο φαινόμενο, όπως η τρέχουσα πανδημία από αυτόν τον κορωνοϊό, τα δεδομένα δεν είναι ακόμα σταθερά. Η έρευνα είναι τρέχουσα. Ο χρόνος είναι ελάχιστος, μέχρι σήμερα, ώστε να συγχωνευθεί και να συμπυκνωθεί η εμπειρία των ειδικών. Δεν είναι αναξιόπιστία. Είναι απλώς τρέχουσα επιστημονική έρευνα, την οποία εμείς υποχρεωνόμαστε να παρακολουθούμε.

Επιστημονικό λοιπόν δεν είναι το βέβαιο, ούτε το αληθές. Είναι το αενάως διαψεύσιμο. Δεν υπάρχει, έλεγε ο Αϊνστάιν, αριθμός πειραμάτων που μπορούν να επιβεβαιώσουν τη θεωρία μου. Μπορεί όμως να υπάρξει ένα μόνο πείραμα, που θα την καταρρίψει. Ο Karl Popper αποκρυστάλλωσε το χαρακτηριστικό της διαψευσιμότητας στις επιστήμες. Η διαθέσιμη γνώση στον κόσμο είναι άπειρη και η ιχνηλάτησή της δεν έχει τέλος.

Επίσης, δεν είναι ανάγκη να βαφτίζουμε κάτι «επιστημονικό», ώστε να έχει περιέχει αλήθεια. Ασφαλώς και μπορούν πράγματα που δεν άπτονται του χαρακτηρισμού της επιστήμης, να είναι ορθά και αληθή.

Δημοσιεύθηκε στην Εστία, 5 Μαΐου 2020.

Πηγή : <https://www.antibaro.gr/article/>